

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Märts 1930.

Nr. 5.

II aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kohtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Ilmub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas.

Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 14-63.

Terviseks!

Hans Roos.

Peaaegu äärmiselt tähtsaks *terviseksjoomise* küsimuse lahendamist karskusmeelsuse loomise seisukohalt. Sellel kujul poeb alkohol kõige ilusamal ja huvitamal viisil inimese juurde. Siin osutub ka kõige tugevam nõrgaks, kui tal pole võetud õiget seisukohta. Terviseksjoomisega annab inimene sõrme kurdile, et hiljem anda kogu ihu ühes hingega. Terviseksjoomine on kõige ilusam — ja kõige hädaohtlikum — võtte tasandamiseks alkoholismi hädaohule. Terviseksjoomise küsimus peab leidma seepärast põhjaliku ja otstarbekohase lahenduse. Järgneb üks lahendusviisidest.

* * *

Astun klassi: „Tervis!“ Õpilased tõusevad, vaikivad. Kordan: „Tervis!“ Arglik vastus: „Tervis, tervis, tervis...“

Õp.: Miks ei vastanud teie minu esimesele tervitusele?

Salme: See tuli meile ootamata. Alati nõuate teie õpetaja sisseastutamisel piinlikku vaikust.

Lydia: Jah, ja kui mõni juhtub vähegi end liigutama, siis teete temale kohe erilise kummarduse, minule...

Õp.: Kas tõesti?

Paljud: No muidugi, just kui teie ise ei tea, ja õpilasel on siis väga piinlik.

Õp.: Miks piinlik?

Olga: Et õpilane ei suutnud seista rahulikult, aga teinekord ta juba seisab.

Lydia: Aga teised õpetajad ei nõua õpilastelt niisugust vaikust...

Õp.: Mitu teed viib Rooma?

Paljud: Mis see tähendab?

Erika: Mina tean. See tähendab, et ühe asja puhul võib toimida väga mitmet viisi.

Õp.: Õige! Igal inimesel on oma viisid ja võtted, igal õpetajal oma viisid ja võtted, ja kõik jõuavad Rooma.

Hääl: See tähendab, et kõik jõuavad sihile.

Lydia: Aga mõni läheb kõveraid teid mööda.

Õp.: Võib olla. Minu soov on, et vaikiksite minu sisseastumisel. Või sooviksite teie kisada?

Hääl: Ei, ei, ei!

Õp.: Siis teeme seda põhjalikult. Aga nagu nägite on minulgi vahest teised võtted. Täna oleksin soovinud teilt vastuseks *ühemeelse*: „Tervis!“

Agnes: Teil on hoopis teised mõtted.

Õp.: Kuidas?

Agnes: Teie tahate meile millestki uuest asjast jutustada. Ma sain kohe aru.

Hääl: Ja, ja ja!

* * *

Vahemärkusena lisan, et õpilaste omavalitsuse ainukeseks eeltingimuseks on õpilaste *enesevalitsus*. Kogu maailmarahvad sammuvad demokraatia suunas. Õige demokraatia saab alguse demokraatliku rahva demokraatlikus koolis. Siin tuleb võimaldada lastele enesealgatuse ilmutamist, olgu tunnis või vahetunnis. Käsiteldavas tunnis võivad lapsed vabalt oma mõtteid avaldada, ilma et neile selleks sõna *antakse*. Üldises vaikuses leitakse õige pääsetee. Kui selgub, et samal ajal on sõnavõtjad mitu, siis antakse ühele võimalus väljenduda, siis teisele jne. Muidugi aitab ka õpetaja reguleerida sõnavõtmist.

Seesuguse korra juures võib muidugi juhtuda, et agaramad õpilased tahavad panna maksma sõnavõtmise diktaatori, kuid õige demokraatia juures see ei õnnestu. Demokraatiat võib ähvardada

da da alati diktatuuri hädaoht, kuid selle vastu võitlemiseks tehtakse algus juba koolipingil. Agaramate sõnavõtmisele pannakse piir juba alguses. Nõutakse väljendusvõimalust ka sõnakehvematele, mis veel kaugeltki ei tähenda mõttekehvust. Ja kui juhtub vahel, et kaks või kolmgi korruga kõnelevad, pole siis veel midagi katki. Isegi Riigikogus kuuldub vahelehuüideid. Seestpoolt juhitud korra- ja taktitunne on suurimaid enesevalitsemise väljendusi. Viimane omakorda loob aluse omavalitsusele, demokraatialle.

* * *

Op.: Kõik teie ka läbi näete! Tõepoolest tahtsin ma täna teiega mõtteid vahetada väga tähtsa küsimuse üle.

Hääled: See on? See on?

Op.: Kannatust!

Agnes: See on kuidagi ühenduses teie tänase tervitusega.

Lydia: See on: terviseks! Jah, selle üle lubasite kord meile kõnelda.

Op.: Selle vastu. Ma loodan, et teie minule sellest jutustate.

Lydia: Ma tean — mõned ütlevad proosit!

Agnes: Proosit on ju sama, mis terviseks! Mõned jälle ütlevad: elagu!

Karin: Agnes ja Lydia ütlevad kõik ära, meie ei saagi kõnelda.

Op.: Aga teile pole ju keegi keelanud. Kõnelge ka!

Paljud: Aga nad jõuavad ju ette!

Lydia: Jõudke teie meist ette, siis kõnelete teie esimestena.

Op.: Ühed on kiiremad, teised aeglasemad. Kas emad jooksevad alati ees ja lasevad oma mudilasi üksi järel joosta?

Agnes: Ega meie pole emad.

Op.: Aga kiiremad. Andke ka teistele aega järgi joosta. Asume nüüd asja juurde. Miks lausuvad inimesed teine teisele: terviseks!

Karin: Seda teevad nad viina juues. Nad soovivad teine teisele head isu.

Leida: Nad arvavad, et viina joomine toob tervist.

Marta: Aga vahest toob ka. Kui oled külmetanud, siis kuuma teega viina juua ja kõik läheb mööda.

Lydia: Oled proovinud?

Marta: Ei, isa kõneles nii ja tema ei valeta.

Salme: Aga minu isa ütleb, et ei aita midagi ja tema ka ei valeta. Kumb neist siis õigust kõneleb?

Agate: Mõlemad kõnelevad õigust.

Paljud: Kuidas? Kuidas? Kahte õigust polegi.

Marta: Aga arstirohud aitavad, seal sees on ju ka viina. Minu isal on ikkagi õigus.

Salme: Ah, minu isa valetab siis?

Agate: Ma ütlesin ju, et mõlemal on õigus. Mõlemad arvavad, et see on nii, nagu nad kõnelevad, seepärast ongi mõlemal õigus.

Silvi: Meie vaidleme asjata. Marta ja Salme kõnelevad arstirohust. Arstirohtu võtab ainult üks korruga, pole klaaside kokkulöömist ega terviseks! ütlemist. Aga meie pidime kõnelema viina joomisest.

Lydia: Ma tahtsin kohe seda öelda, aga, näe, pidin vaikima.

Agnes: Peab ka vaikima õppima!

Leida: Minu arvates on viinavõtmisel terviseks! joomine väga halb asi.

Marta: Miks?

Pilvi: Muidugi halb. Viin ei ole veel kellelegi tervist toonud, küll aga kahju teinud.

Lydia: Tuletage meelde, mis kõnelesime Raua tänava koolimajas, kui saali-täis õpetajaid pealt kuulas — poeg tappis isa purjus peaga.

Silvi: Ja autoõnnetus inimohvritega. Jälle oli süüdi joobnud autojuht.

Marta: Ega terviseks-joomine veel tee joobnuks.

Meeta: Aga siit algab. Eks tuleta meelde, mis kõneles proua Põld sellest suurest karskustegelasest proua...

Agnes: Proua Trygg — Heleniusest.

Meeta: Jah, ta rääkis, et üks väga andekas noormees hukkus just sellest, et tuttava preili sünnipäeval oli joonud preili terviseks.

Marta: See ei või olla.

Lydia: Kuidas ei või? Võttis, ja enam ei saanud pidada, ja jõi ikka rohkem ja rohkem.

Asta: Aga see pidi olema andekas noormees. Andekas ei või ju nii langetada.

Vaikus. Vaadatakse õpetaja poole.

Op.: Andekus — see on tarkus...

Agnes: Ma arvasin kohe.

Op.: Miks sa siis ei öelnud?

Agnes: Teie jõudsite ette.

Õp.: Jatka!
Vaikus.

Õp.: Pean jälle jõudma ette. Tark inimene võib teada, et viina joomine on kahjulik, kuid ta ei suuda end pidada, tal puudub veel midagi.

Vaikus.

Lydia: Kas võin öelda?

Õp.: Palun!

Lydia: Tal puudub tahe. Ta teab küll, et on halb, aga joob ikka, ei saa parata. Aga kui poleks joonud esimest klaasi, siis oleks kergem hoiduda.

Õp.: Täiesti õigus! Inimese teadmised ei päästa veel teda, kui tal puudub tahe oma teadmiste ja kavatsuste teostamiseks. Inimene teab küll, et ka üks klaas viina ei jäta halba mõju avaldamata, aga ta vabandab end sellega, et mis see natuke ikka teeb. Teab, kuid võtab ometi.

Pilvi: Aga siis pole ju midagi parata. Siis ei saa keegi aidata.

Leida: Peab saama! Ei tohi terviseks juua, ei tohi esimest lonksu võtta, siis on kerge teise eest hoiduda.

Salme: Mina arvan ka nii, aga see on ju väga ilus komme.

Õp.: Just tein ilus peitubki suur hädaoht. Kui inimesele öelda, et ta võib juua end hullemaks loomast, siis ta haavub, aga paljud ja paljud lähevad seda teed alates ainult ilusast tervise joomisest.

Marta: Aga kui inimesel on tugev tahe?

Õp.: Siis ei ole see terviseks! nii hädaohtlik. Aga kui palju on nii tugevaid? Ja tugevadki langevad.

Agnes: Ma teen ettepaneku. Meie otsustame tänasest päevast peale võidelda terviseks-joomise vastu.

Paljud: Aga kuidas?

Agnes: Meie ei saa parata vanade inimeste joomakommete vastu, aga kui meie ükski enam ei joo terviseks, siis aitab see ka palju.

Lydia: Mina teen teise ettepaneku: meie kirjutame kõikide koolide õpilastele, et nemad ka ei joo terviseks, siis on kogu Eesti koolide õpilased ühes nõus ja siis kaotame varsti selle petliku-ilusa kombe.

Miks ei edene lootusringide asi?

H. R—aa.

Lootusringide-mõtet on Eestis õhutama hakatud ja õhutatud ju ammu enne sellegi ajakirja ilmalemündi. Sellest on kindlasti õige laialt räägitud ja kirjutatud mujalgi, pikemalt J. Elango teoses „Rahva lootus“ (Tartu, 1925). Siit võib päris eksimatult järeldada, et midagi sellest lugenud või vähemasti kuulnudki on vististi kõik meie algkoolide õppejõud, milleks on muidugi tublisti kaasa aidanud selleks omal ajal korraldatud kursused, loengud, kongressid jne.

Vahepeal on üle Eesti algkooli puhunud mitmedki tuuled ja töö laste lootusringes on tehtud kohuslikuks ning paratamatuks teguriks kasvatustöös algkoolis. Seega peaks asi olema välispidiselt vaadates enam-vähem korras. Kuid nagu seda varemgi on konstateeritud, peab nendegi ridade valmimisel tulema otsusele, et see küsimus seisab veel oma esialgses „paberlises“ staadiumis ja juhuslikus kobamise ajajärgus.

Terve rea aastate jooksul on — kogutud tähelepanekute ja saadaval oleva

te andmete järele otsustades — tekkinud terves reas koolides lootusringid. Neid on tekkinud ehk veelgi rohkem ja varsti on nad hääbunud või seisavad surnult paberil. Põhjuseks, miks see hoogne algatus ei ole paiguti paika pidanud, on küll osalt see, et need on tekkinud sagedasti ainuüksi mõnel välisel tõukel (näit. instruktori või m. külastusel), ilma et seal oleks olnud selleks eeldusi kohapealse õpetajaskonnas ja õpilaskonnas sisemiseks kandepinnaks ning edaspidiseks püsivaks tegevuseks. Ja nii hingitsevad praegugi paljudki olemasolevad ringid selgusetu oma töö eesmärkides kui ka abinõudes. Selle kiratsemise ja visa edenemise põhjused peituvad palju sügavamal, need on palju tõsisemad, neid on ka palju enam peale eelpoolnimetatute.

Siin on selge, et ühest tööjõust sellel alal üle riigi selle puuduse kaotamiseks ei jätku. Siin peab ette nägema lahendamisvõimalusi palju kaugemas perspektiivis ja töösse rakendama laiemaid ringkondi, eestkätt õpetajaid ette-

valmistavad õppeasutised suuremal määral, kui seda seni on tehtud.

Õpetajateseminarides on juba mõnda aega olnud õppekavas karskusõpetus (ühenduses tervishoiuga). Kuidas ja mil määral on seda seal teostatud ja edasi teostatakse, selle kohta puuduvad kahjuks andmed täpsete töökavade jne. näol. Aga kokkupuuteil paljude seminaride lõpetajatega on selgunud, et paiguti piirdatakse sellega, kui käsitellakse karskusõpetust tervishoiu ühe peatükina. Siin võib-olla saavad tulevased õpetajad küll teadusliku ettevalmistuse alkoholi füüsiliste ja keemiliste omaduste ja nende mõju kohta elavasse organismi, võimalik, et ka alkoholismi põhjuste jne. kohta. Nüüd oleks huvitav küsimus: kui palju tehakse meie seminarides ka *karskuskasvatustööd*? Kas meie õpetajaid ettevalmistavad õppeasutised ka ükskõik mil viisil valmistavad ette õpetajaid neid ootavaks lastekasvatustööks? On selle üle peetud ka aru, kui palju nad saavad ellu *tõeliselt* karskeid õpetajaid, mitte ainult põhimõtteliselt? Ja kas seminarid varustavad omi lõpetajaid raskeks kasvatustööks, kus on paratamatuks, teguriks ka karskusküsimus, selleks tarviliste teadmiste, oskuste ja tööviisidega? Siin ei aita, kui rahuldatakse sellega, et seminaris teotseb tihti omapead ja täiesti juhusliku tööka-yaga karskusring. Aga siin tullakse ja öeldakse kohä, et ei ole enam ühtegi võimalust õpilaste tööhulga suurendamiseks, sest nad olevat juba niikuinii tapmiseni ülekoormatud: iga õpetaja laob neile töökooli, isetegevuse, Daltoni-plaani ja jumal-teab mis põhimõtteil — sel aastal ka koolinõu tarvis — õpilastele koduseid töid kaela! Edasi on neil ju igasuguseid muid ringe, nii et nad on õtsekui lõhkikistud. Jah, meie seminarides antakse küll väga palju igasuguseid teadmisi, kasvandikud õpivad algusest peale (6 aastat) sunduslikult kahte vöörkeelt (põhjalikult ei tunta lõpetamisel õieti kumbagi!), nad tuubivad igasuguseid reegleid ja vormeleid, mis on juba seminarilõpetamiseks unustatud, kuid kõige selle eest nad saavad ka *küpsuse*, nad saavad vaba pääsutee ülikooli ja teistesse kõrgemaisse õppeasutisisesse. Viimast võimalust kasutatakse tegelikult küll väga vähe, olgugi et sellest se-

minari lõpetamisel ja esimesilgi ametiaastail küll paljud unistavad. Jah, meie anname neile õiguse koolipöõllule asumisel lootusringist mitte midagi teada ja mitte tunda kohustust selle asutamisekski.

On selge, et siit tuleb peale hakata, kui tahame, et algkooli kasvatuslik tasapind tõuseks ühes tõusva noorsoo ja ümbruse karskendamisega. Ja algaval aastakümnel seisame siin söõdis tööpöõllu ees.

Ja *tahet* karskustööks koolis on meil õpetajaskonnas. Nende ridade kirjutaja poole on pöõranud paljud algkoolide õppejõõud, nõõuküsimusega lootusringi asutamiseks. „Tahaksime ka omas koolis asutada lootusringi, kuid ei tea, kuidas peale hakata ja mis seal teha...“, nii algavad nad harilikult. Seda veel paiguti esinevat soodsat olukorda peaks viimse võimaluseni kasutatama. Enne kõike tuleks tõsiselt soovida, et *koolinõõunikud* hakkaksid enam kui senini lootusringidele kaasa tundma, ja mitte ainult kaasa tundma, vaid ka kaasa *teadma*, sest olen veendunud, et siin nende poolt antud tulusad näpunäited ja olude ja võimaluste kohased juhtnõõrid lootusringi püsivaks tööks on tänau-ga vastuvöõetavad ja langevad viljakandjale pinnale. Aasta tagasi peetud kooli karskustegelaste kongressil oli kõõigil asjast huvitatuil koolitegelasil võimalust kuulda ja hiljem lugeda kindlat poolehoidu ja suuri lubadusi koolikarskustööks Haridusministeeriumi juhtivate jõõudude kõõnedes. See andis julgust ja lootusi, see isegi tiivustas tööle paljusid õpetajaid nii linnadest kui ka kusagilt kolgast. Nüüd on küll ununenud seal peetud kõõnede ilusära, kuid poolehoidu koolikarskustöö vastu see suuresti tõstis.

See, et karskusmoment on tunnustatud paratamatuks ning endastmõõistetavaks teguriks koolikasvatustöõs, ilma milleta ei saa tõõsisest kasvatuses juttugi olla, see veendumus on nüüd hakanud ka laiematesse õpetajatehulkadesse tungima. See tee on raske ja viib mäest üles, on nõõdlikum ja tänamattum osa õpetaja kutsetöõs.

Missugused abinõõud siin tarvitusele võõksid tulla, sellest ehk edaspidi.

Palju on meil lootusringe?

Õpilaste isetegevuse väljendusest.

Kuigi tegevus arvudes ei ole tihti kooskõlas tegevusega elus, on ometi üldiselt mõistetav, et igast eluavaldusest pildi saamiseks arve vaja on ja nii statistika õigustatud ja paratamatu. Peab aga kahjuks konstateerima, et väga raske on just koolidest andmeid saada, nii imelik kui see ka ei ole... Mõnerealinegi ankeet jäetakse, „unustatakse“ tihti vastamata.

E. Õ. L. k.-toimkond on kõik võimalikud andmed ja Statistika Keskbüroos koolide aruanded kasutanud ning nende põhjal teotse 1928.—29. õpiaastal lootusringe:

Järje Nr.	Maakond, linn	Koole üldse	Lootusringe	Liikmeid lootusringis	Märkusi
1.	Harju	123	43	1.604	Arvatud ka kõik muulaste koolid, milliste arv eriti suur Tallinnas.
2.	Järva	80	38	1.603	
3.	Lääne	109	33	1.167	
4.	Petseri	88	9	415	
5.	Pärnu	120	28	988	
6.	Saare	84	36	1.366	
7.	Tartu	182	50	2.036	
8.	Valga	41	23	923	
9.	Viljandi	95	27	912	
10.	Viru	213	37	1.445	
11.	Võru	110	48	1.865	
12.	Tallinna l.	52	4	872	
13.	Tartu linn	26	5	357	

Kokku 1.323 381 15.553

Seega oleks 28,8% koolidest, kus lootusringid teotsevad, milline arv muidugi väike oleks. Tegelikult on aga andmeid saadud koolides alates 1925. aastast kuni käesoleva ajani, ja selle aja jooksul on üldse teotsevad koolides 691 lootusringi (52,2%). Kas need 310 lootusringi viimasel aruande aastal ei teotsevad või andmed saatmata jätsid, ei saa öelda. Kindel on aga, et lootusringe käesoleval ajal rohkem teotseb, kui neid läinud aruande aastal registreeritud: esiteks — hoogsalt on neid juurde tulnud, teiseks — paljud on registreerimata.

Laste isetegevuse väljendus on aga veelgi

laialdasem, sest paljud teisenimelised ringid teotsevad veel koolides, mis siin arvestatud ei ole. Neist oleks nimetada: õppur-ühingud, E. Noorte Punase Risti osakonnad, kirjanduse-, näite-, muusika-, spordi-, male- ja mitmesuguste ainetes, esperanto-, lugemis-, õpi-, enesekasvatuse- j. t. ringid, vabatahtlik-toimkonnad, looma-taimekaitse ühingud, sõprus-ühingud, kristlikud-usulikud ühingud, skautide-guudede rühmad, aianduse- ja maatulunduse klubid, kooperatiivid j. m. On ka „ühinguid“, millele olemasolust kool ei teagi, mis õpilaste instinktiivsel algatusel tekkides aja vaimu ja päeva muresid kajastavad ja „saladuse katte all“ teotsevad. (Teisal tähendatud „Karjaste Ühingule“ lisaks võiks nimetada veel „Linda“ nimelist ühingat ühes koolis, mille „krooniker“ omas ajakirjas omapäraseid asju jutustab, kuidas koolist kaugemas kohas valju kisaga „meelt avaldamas“ käidi, salajasi valimisi toimetati jne.)

Mõneski koolis teotsevad mitu ringi, mis aga algkoolis vaevalt põhjendatud on. Jätkuks küllalt ühest enesearendamise põhimõtetel teotsevast rühmitusest, kus üksikute aladena oleks harrastatud kirjandus, näitekunst, kõnekunst, muusika, sport, loodus, põllumajandus, ühistegevus j. m. Paljudes koolides teotsevad näiteks paralleelselt lootusringidega veel Noorte Punase Risti osakonnad, mis oma töö iseloomult (tervishoid, ligemise armastus, rahvaste sõprus) lahku ei lähe isekeskis. Et laste organisatsioonid loomulikult enesearendamise mõttes ja karske eluviisi alusel teotsevad, siis ei oleks mingit raskust töö koondamiseks lootusringidesse üksikute harudena, mis seda mõistetavam, et lootusringi nimi laialdaselt tuntud ja meil õppekavadeski ettenähtud. Seega avaneks ka võimalus ühise ülevaate ja lähema kontakti loomiseks.

Selle ühise organisatsiooni „häälekandja“ — kooli ajakiri väljendaks laste isetegevuse võimet kirjutistes, joonistes, kooli- ja hariduselu kroonikas, looduse- ja ümbruse vaatlusis jne. P. K.

Töö lootusringis.

Halliste algkooli lootusring „Võitleja“.

(Kokkuvõte saadud andmeist.)

Lootusring asutati 1925. a. sügisel karskuspäeva puhul karskusinstr. hr. Oksa üleskutsel. Mingisugust tegevust sel aastal aga

ring ei avaldanud, peale kõigi õpilaste liikmeks astumise.

1926. a. sügisel algatas rühm V, VI kl.

õpilasi mõtte lootusringi ellu kutsuda ja pöördus õp. K. Soolo poole palvega kaasa aidata. 5. nov. asutati lr. „Võitleja“, kelle hooldajaks sai õp. Soolo. Õpilastest valiti 5-liikmeline juhatus. Tööst võttis suure osa võistluskirjutis, hooldaja 8 selgitavat loengut ja õpilaste 3 referaati (tubakast hoidumisest, alkohol õnne hävitajaks, mis maksab alkohol Eestile). Ajakirja „Võitleja“ ilmus 5 numbrit. Võistlusjoonistusest teemale „Vana, lagunenud talumaja“ j. m. võeti elavalt osa, anti virgutus-auhindu. 1. mail ühine õpilaste-õpetajate korraldusel koosolek mitmekesise eeskavaga.

1927.—28. a. jätkus töö, süvenedes. Moodustati oma laulukoor. Töötunnid igal reedel, kus liikumismängud lõpuks (teemadest peale võistluskirjutise: „Viinakatk“, P. Manteufel, miks suitsetavad inimesed, miks peame olema karsked, alkohol majanduse hävitajana, sõprade valikust, Aafrika pärisrahvastest, aastase õnnetuste ja kuritööde kroonika kokkuvõttel „Alkohol — peasüüdlane!“ j. m.). Võistluskirjutis ajakirjale „Kuidas kõrtsmikust karsklane sai“. Huvitav vaidlusõhtu teemale: „Peana kuuluma lootusringi või ei?“ Emade päev. Telliti ajakirju mitu.

1928.—29. a. peale eelmise töö vaadeldi ümbruse elu, majanduslikke kokkuvarisemisi alkoholi mõjul, üldist karskusmeelsust (ka endiste lootusringlaste ridades). Asuti lahku-

nute ja lahkujate koondamisele noorte karskustoimkonda.

1929.—30. a. jätkub senine töö. Põleva- maiks küsimusteks on enesekasvatuse ja elu-reformi küsimused, mis kutsuvad esile elavaid läbirääkimisi. Koostatakse diagramme ja korraldatakse katseid referaatide elustamiseks. Rühmtöö võtted on ka passiivsemaid enese-avaldumisele viinud.

Perekonna-õhtute ja töötundide kavad koostab lootusringi juhatus ja esitab need hooldajale. Rakendusraamatud korraldavad lootusringlased ise, peale kroonika. Ringil on oma valmistatud tempel.

Liikmemaks on olnud neil aastail 5, 10, 25 ja 15 senti.

Lootusringlased moodustavad õpilaste üldperest 3—6 klassini 82%.

Saadud kolm hoolikalt illustreeritud kava töö-päevist näitavad huvitavat töö jaotust: on referaate, näidendeid, ilulugemisi, laule, muusika ettekandeid, mängu, võimlemisi, tantse. Loetakse väljavalikul oma ajakirjast artikleid (Millisena näeksin oma kodumaad 100 a. pärast, Kui vabadsus tuli, Miks olen karske, Võitlus ja võit, Kuidas saaksin kodu korda, Kui valgur uinub, Eluõnnest j. m.). Võistluskirjutis ja auhindade jagamine toimuvad pidulikult.

Koolide ajakirjad.

Toimetusele on saadetud:

„Elutäht“ nr. 2. Saduküla lr. „Elu“.

Sisust: kümnendaks aastapäevaks, Öö Tiibavere koolimajas, Minu kodu, Minu äpardus, Kroonika, Kirjakast, Nali j. m. Illustratsioonid.

„Taara“ nr. 2/1. 1929.—1930. detsember/jaanuar.

Kahjuks puuduvad ajakirjas andmed kooli kohta. Sisust: Ado Reinvaldist, Suve-päev, Inimhinge igatsused, „Taara“ ajalugu, Igatsus merele, Kaks roosi, Talvisel õhtul, Lumises laanes, rohkesti luuletusi ja illustraatioone.

Anti karjaminek.

(Deklaameerimiseks huviohtul.)

„Anti!“

„Anti!“

„!!!“

„Anti!!“

„Keda?“

sasti).

„Anti, tõuse nüüd koheselt, ma lasin juba loomad õue.“

„Oeh!... Oeh!... O-eh!“

„Ole nüüd vikslaps, Anti! Pane pastladki jalga. Täna on na külm kaste!“

„O-o-eh!“ (haigutab ja ringutab Anti).

„Ole aga karmas, Anti, veised tulevad muidu veel üle mulgu kapsasse!“

„Nssss... nssss...“ nohiseb Anti ja otsib midagi oma riide puntrast.

„Anti!“

„Keda?“

„Saad sa vahest valmis? Mul on piimadki juba saadetud“.

„Kas ma panen täna takutse kalsa, või villatse?“

„Pane'nd ükskord ometi ühed jalga: loomad tulevadki viimati veel üle mulgu kapsasse!“

Nsss... nsss...“ (Nohiseb.)

„Anti!“

„Katki on kumbasedki!“

„Mis sul sääl katki on?“

„Kalsad ikki!“

„Oh sa heldeke, kas sul ikka veel pole kalssa jalas!“

„Kumbad ma tõmba?“

„Tõmba sis mõlemad: oleks pidand eile õhtul juba ütlema, et kalsa on katki!“

„Nsss... nsss...!“

„Anti!“

„Keda?“

„Tee aga nüüd kähku: tegin sulle võileivadki juba valmis“.

„Kas silku ka panid, perénaine?“

„Ikka panin, laitsekene“.

„Päh, see nüüd mõne võileib“.

„Piima panin ka sulle pudelisse!“

„See juba meelitab mind vähe“.

.....

„Anti!“

„Keda?“

„Saad sa vahest valmis!“

„Pastlad on ka nii kuivand...“

„Oh, pole viga, tõmba aga jalga, küll nad ligunevad kasteski“.

„Nsss... nsss...!“

.....

„Anti!“

„Keda?“

„Vaata viimati ongi loomad juba kapsasse tulnud!“

„Nsss... nsss...!“

Viimaks on Anti kuivanud pastlad kuidagi jalga seadnud. Läheb kongerdades akna juurde. Õörub silmi. Vaatab, esiteks ühele poole, siis teisele poole ja pistab suure häälega nutma.

„Hää—ä... hää—ä—ää!“

„Mis sul's sääl jälle on?“

„Hä—ä—ä! loomad —ä—ä—ä kõik kapsas... ä—ä—ä!“

„Mis sa teed ära inimese lomaga, seda ta nohiseb ja nohiseb siin niikaua, kui loomad sõid kapsad puhaa!“

„Hää—ä—ä!“

E. Rungi.

Muljeid kõnereisidelt.

Viljandimaal. Tundub tihtigi poolehoidu karskuskasvatustööle, kuid ei ole erilist süvenemist sellesse töösse — seda võis märgata ka Lõuna-Viljandimaal, nagu seda varem Põhja-Viljandimaal. Kohati leidus õpetajaid, kes oleksid varemgi andunud tööle, kuid kes vastavat informatsiooni saanud ei olnud, sest mõnel koelijuhatajal on kahjuks viisiks saanud saadetud koolile — järjekult kõigile õpetajatele — üleskutsed ja informatsiooni materjali rahulisti kusagile riulile asetada, ilma õpetajatega sellest arutamata. Osa teeb seda ehk sihilikult, olles võõras karskusmõttele, enamik aga kahtlemata pealiskaudses passiivsuses. Süüdi on siis tihti „post“: ei saadud üleskutset võistluskirjutiseks, „Lootusringi Juhi“ tellimise ettepanekut, ankeeti. Aga nad on tolmunud riuli nurgas, ununenud sinna.

Meelde jäi erilime vastuvõtlikkus isetegevuseks Heimtali algkoolis, kus varem n. n. „Karjaste Ühing“ väga omapäraselt instinktiivselt teetsenud ja kus nüüd noored otsima asusid „laiema sihtidega“ teotsemise võimalusi. Leidku need noored lootus-

ringi kõigekülgses enesearendamistöös ka oma rooruse „revolutsioonilisele“ tungile väärilise ala võitlemiseks ajaloolise vastasega joomakommete kujul!

Pärnumaal oli võimalus tutvuneda ainult mõne kooliga. Kõige edukamat tööd lootusringis ja huvitavas kooli-ajakirjas võis leida Halliste algkoolis. Lootusring „Võitleja“ energilise hooldaja lahkel vastutulekul avaldame ülevaate l. tööst selles numbris, ruumi puudusel kokku surutult.

Olgu siinkohal märgitud üks omapärane mulje Pärnumaalt: seal teotseb 5-klassiline algkool 21 õpilasega — ühe õpetajaga-juhatajaga... Puudub veel 6-es klass!

Harjumaaal. Riivates väikest äärt Harjumaa lõuna osas puudus võimalus laiema ülevaate saamiseks, süvenemist töösse veel vähe. Milliste raskustega kohal võidelda tuleb, selleks omapärane illustratsioon: ühe kooli piirkonnas on õpilastele kodu-õlu lähkritega kooli kaasa antud, selle tarvitamisel on omalviisil joomingud tekkinud, üks neist õnnetussega lõppenud... Ja seda ainult mõni aasta tagasi. Muidugi on viisiks ka väikeste rüma-

laste unutamise kodudes viina segamisega lutsusse...

Teise kooli piirkonnas on naispere asunud omavaheliste tööõhtute korraldamisele — kodu-veiniga... Naised, kelle ülesannete hulka kuulub kodu kaitsese, harjutavad organiseeritult joominguid!

Läänemaal (külastatud ida-osas) töötavad kohati lootusringid, kohati ka võistluskirjutisele asunud. Tööd on takistanud tihti õpilaste noorus, sest seal on veel rohkesti neljaklassilisi koole, teostamata V ja VI klass.

P. K.

Kroonika.

KARSKETE LASTE

organiseerimiseks Tallinnas korraldab Naiste Karskusliit 8.—16. veebruaril k. a. Kõnelesid paljudes koolides Naiste Karskusliidu juhtivad tegelased teemal „Vanemate töötused laste eest“.

Tulemusena registreeriti „Kuldraamatusse“ 620 last, kelle vanemad kohustuvad oma lastele mitte alkoholi andma.

Registreerimist jätkab karskusselts „Idee“ naisosakond. Registreeritud lapsi peetakse vähemast kord aastas meeles mingisuguse saadeti sega.

ARVUSID ALKOHOLIST.

Müüdud piiritust ja viina — harilikku hinnaga üldtarvitamiseks: 1928. a. — 26.598,200⁰; 1929. a. — 23.608,600⁰ (11,2% vähem).

Alandatud hinnaga: 1928. a. — 2.898,000⁰; 1929. a. — 2.898,900⁰ (0,03% rohkem).

Denaturaati liitrites: 1928. a. — 416,200; 1929. a. — 406,400 (2,3% vähem).

Müügi väärtus kroonides riigi kassa sissetulekuna:

Piiritust ja viina harilikku hinnaga: 1928. aastal — 14.346,600; 1929. a. — 13.886,500 (6,6% vähem).

Piiritust alandatud hinnaga kroonides: 1928. a. — 618,300; 1929. a. — 618,900 (0,1% rohkem).

Denaturaati kroonides: 1928. a. — 236,800; 1929. a. — 284,500 (2,0% rohkem).

Peale selle on maks omavalitsuse kasuks 1929. a. — 812,525 kr., seega on saadud rahasumma rahvalt vähenenud ainult Kr. 147.478 (1%).

Maakondade järele piirituse ja viina müük kraadides 1929. a. on vähenenud %: Harjumaal — 7,4 (seal juures Tallinnas 4,8), Virumaal — 11,6, Järvamaal — 8,6, Viljandimaal — 17,5, Pärnumaal — 20,3, Tartumaal — 12,6, Valgamaal — 27,8, Võrumaal — 4,8, Petserimaal — 5,9 protsenti. Suuremaal aga — suurenenud 6,8%

Salapiirtuse mõjul langemist on märgata mõnes mereäärse kohas, nagu: Kõnnus — 37%, Palmes — 27,8, Kolgas — 20,1, Jõe-lehtmes — 29,8, Paldiskis — 25,7, Pärnus — 20,5, Tahkurannas — 26,3, Häädemeestel — 28,4, Orajõel — 25,2% jne.

Viinamüügi üldise vähenemise põhjuseks näib olevat kehv aasta, aga ka koduse marjaviina valmistamine.

Piiritusevabrikute töönorm 1929. a. oli 150 kuni 200.000⁰, 1930. a. aga suurendati — hea kartulisaagi arvel — see norm kuni 350.000⁰, see on peaaegu viimaste aastate kahekordne norm.

E. Ö. L. KARSKUSSEKRETÄRI KÖNEREIS

Harjumaal põhja-lääne ossa, riivates ka Läänemaad, teostub 25. märtsist 11. aprillini.

LOOTUSRINGIDE KEVADPÜHA

käesoleval aastal korraldatakse 3.—4. mail. E. Ö. Liit on pöördunud HSM poole palvega, et koolidele lubatakse 3. mail kaks viimast tundi kasutada erakordselt karskusküsimuse selgitamiseks, nagu karskustundideks, lootusringide koosolekuteks, laste võistluskirjutise materjalide väljaandmiseks jne.

Koolidele saadetakse sel puhul täitmiseks ankeet, mis sisaldab mõningaid küsimusi, vajaliku ülevaate saamiseks karskuskasvatustööst sel kooliaastal.

„Lootusringi Juhi“ vastav number — ühtlasi viimane sel ilmumisaastal — jõuab koolidesse aprilli kuu lõpul.

Pühapäeval on koolides sünnis korraldada pidulikke koosviibimisi laste ettekannetega, kus muu seas tuleks anda ka ülevaade karskuskasvatustöö vajadusest, sihtidest ja tulemusest *lastevanemaile laiemas ulatuses*. Seda juhust ei peaks ükski kool kasutamata jätma, sest sellest oleneb tähtsal määral töö edu koolis.